

100 ÉVES „VIDÉKI LEVÉL”

III.

1879 végére már nagyon megnőtt a vidéki levelezők tábora. A novemberi és decemberi számban összesen nyolc vidéki levél jelent meg. Ezeket egyenként elemezni helyszúke miatt sem lehetne. De nem is lenne érdemes, mert a levelek tartalma Keszthelytől Petroszényig (Erdély déli határáig) nagyon hasonló témák körül mozgott. Így elsősorban a *kormány lassúsága* volt a panaszok tárgya. Maderspach erdőmester Petroszényban például nem érti — ugyan miért nem érti? —, hogy a kormány négy év alatt nem volt képes megépíteni 3/4 mérföld utat a Zsil völgyében, s emiatt a két szomszédos ország között lehetetlen az áruforgalom. „... a két szomszéd ország lakosai pedig sóhajtozva nézik a választó havaslánczot; mi nem tudjuk fánkat eladni, ők pedig építőanyag nélkül vannak...” Itt túl alacsonyak, ott túl magasak a faárak. Ha az út megépülne, *mindenki* jól járna. Hunyad megye főispánja és a kormány pedig talán éppen ezt nem akarta...?

Ugyancsak a kormány lassúságáról panaszkodik Füzesi erdőmester, aki — noha erdőtörvény már van, de felügyelőség még nincs — tehetetlennek ézi magát Kis László községgel szemben. Az úrbéri törvényszék ugyanis 1864-ben egy tagosítással kapcsolatban olyan ítéletet hozott: „... hogy a község 283,45 kat. holdnyi, ősidőktől birt erdeje helyébe az uradalom a volt úrbérek tagjával összefüggőleg saját földjén 300 kat. holdnyi tért beültessen és azt akkor adja át a volt úrbéreknek, amidőn az akkora fatömeget fog tartalmazni, mint az úrbérek erdeje tartalmazott az ítélet hozásának napján”. (Kiemelés tőlem NL.) Az uradalom eleget tett az ítéletnek, de az ültetés lassan növekszik, a lakosok „... ellenben pusztítják az uradalomnak jutandó erdőt, amennyire csak képesek...”. Ezzel az ítélettel a község erdeje, az ítélet jogerőre emelkedésével *gyakorlatilag gazdátlanná vált* és a volt úrbérek szabad prédája lett. A község *már nem törődött*, a kijelölt tulajdonosnak pedig *meg nem volt joga*, hogy törődjön vele. A *törvény erejével teremtetek törvénytelen állapotokat*. Az eljáró bíróság feltehetően szakértőket is igénybe vehetett volna. Az ítélet akkor lett volna hibátlan, ha gondoskodik az igen jelentős vagyon biztonságáról. Ezt pedig akkor lehetett volna elérni, ha a kijelölt tulajdonost késedelem nélkül birtokba helyezi, azzal a kötelezettséggel terhelve meg a birtoklást, hogy amíg az új erdőket a használat nem folytatható, az új tulajdonos a növedéket köteles a régi erdőkből kiadni a községnek. (Külön tanulmányt igényelne még az is, hogy milyen egységáron.)

Ez az eset száz esztendő múltán is kitűnő példa arra, hogy a *tudományok határterületeinek* elhanyagolása milyen torzulásokhoz vezethet az elméletben és a gyakorlatban egyaránt. Ezúttal a *jog és az erdőgazdaság-politika* határterületének (egy időben erdészeti jog címen tantárgy volt) elhanyagolása vezetett a népgazdaságilag rendkívül káros — jóllehet jogilag és látszólag teljesen korrekt — ítélet létrejöttéhez.

Füzesi erdőmester a leírt eset miatt nagyon várja az új erdőtörvény hatályba lépését. De kételyei vannak: „Leginkább aggaszt minket az, amit itt-ott beszélnek: hogy a törvény nem is fog életbe lépni, mert a fidei comissum (hitbizomány — NL.) és a főpapság igen ellenzik az állami felügyeletet, s tehát azon dolgoznak, hogy az csak névleges legyen; mások pedig takarékosági szempontból volnának ellene. Tápot nyerne a hírek a szervezés halogatása által.”

Utóbbi sorokból és a Kis László község erdeje körüli vitából is látszik, hogy száz évvel ezelőtti elődeink milyen nagy reményeket fűztek az erdőfelügyelőségek felállításához. Eleink úgy gondolták, hogy a földesurak és a főpapság hatalmaskodása a szakemberek felett, az 1000 meg 1000 holdas tarvágások, a kisemberek „rendkívüli” fahasználatai, az erdőállomány és az erdőtalaj fokozatos pusztulása, az állami felügyelet egy intésére meg fog szűnni. Hogy így történt-e vagy úgy, hogy a felügyelőségek beépültek a megyei adminisztrációba, annak elemzése meghaladná e közlemény kereteit.

Országos méretű és korán beköszöntött havazásról tudósítanak a levelezők Kőszegről, Vállusból, Herendről, Bajból, Diósgyőrből. Október 16—17-én, még lombhullás előtt esett nagy hó és ezért okozott nagy károkat. A „Hótörés a Bükk hegységben” kezdetű levél írója a következtetést is levonja: „... hogy általában és legfőképpen azon állabok szenvedtek legtöbbet, amelyek úgyszólván érintetlenek, *soha nem erdőltek voltak*” (eredeti kiemelés).

Witt Károly tudósítása azért nagyon érdekes, mert kiderül belőle, hogy a vezetése alatt álló vértesi pagonyban az október 16—17-i hózivatar okozta károkból

levele keltéig; azaz december 5-ig „...1225 méter tűzifa áll felrakásolva, mely kizárólag hótörésekből állítottatott elé; pedig fájdalommal kell jelentenem, hogy fele a hótörésnek még nem munkáltatott fel”. De fele mégiscsak igen! És csupán hat héttel a kártól számítva. Tévedés volna ebben kizárólag a munkáskezek bőségét látni: a döntések gyorsasága is kellett hozzá és *vezetői autoritás!*

Csodálatot érdemel az információáramlás és információfeldolgozás gyorsasága is. A Petroszinyben október 25-én, Kőszegen nov. 2-án keltezett levél a novemberi számban már megjelent. Elismerésre méltó teljesítmény ez a kéziszedés korában.

„A vadászatok is jó eredménnyel folytak: fűrj bőven volt...” írták Kőszegről. Vajon hogyan néztek volna arra, aki akkoriban arra figyelmeztet, hogy a fűrjet kimélni kell, mert kipusztulás fenyegeti. Valahogy úgy néztek volna, ahogyan ma néznék, aki elég bátor lenne figyelmeztetni, hogy az erdőtalaj nebezen regenerálható természeti erőforrás, s ezért a termelés folyamatosságát veszélyezteti, aki azt bármilyen módon vagy bármilyen címen tékozolja.

Dr. Nagy László

Kína a világ ötödik legnagyobb bambusztermelője. Az országban található mintegy 300 bambuszfajta összterülete 20 000 km². Felhasználása rendkívül sokoldalú. A legkülönbözőbb használati tárgyak készítésénél éppúgy alkalmazzák, mint a házak, hidak, gátak építésénél, vagy az öntözőrendszerek csőhálózatában. Nedvdús, vagy kiszáritott hajtásából különböző ételeket készítenek, míg levele többféle gyógyszer alapanyaga.

A bambuszt nagyon régóta ismerik Kínában. Több mint 6000 éves ábrázolását is megtalálhatjuk agyagedények falába karcolva. Egyes tartományokban már 4000 éve használnak bambuszkosarakat és Set-chouan tartományban ma is működik egy két évezreddel ezelőtt bambuszesővekből létrehozott vízvezetékhalózati. A papír feltalálása előtt Kínában bambuszlapokra írtak.

A legtöbb bambusz Dél-Kelet Ázsiában található. Kínában két fő fajt különítenek el, egyik a trópusi, szubtrópusi klímájú területeken, a másik a mérsékelt zónában fordul elő. A gyakori fajták mellett sok ritkaságot is találhatunk. Ilyen például a vízbambusz, a liános bambusz, vagy a pettyes bambusz (*Phyllostachys bambusoides f. tanakae*). A bambusz fontos gazdasági növény. Gyorsan hajt, fatömege nagy. A Mao-bambusz 3 hónap alatt éri el a 20 méteres magasságot, vágásérettiségi kora 4—6 év. Kínában ezért intenzíven foglalkoznak a bambuszerdők területének növelésével, új, nagyhozamú, rezisztens fajták szelektálásával és a bambusz felhasználási körének bővítésével.

(Unasylyva 1983. 141. Ref.: Sárvári J.)

Fenyőkéreg rakodókon, vágásterületeken, főként papírfa termelése közben nagy mennyiségben keletkezik. Ez a jelenlegi gyakorlat szerint nagyrészt helyben marad, jobb esetben keletkezik. Ennél talán hasznosabb megoldás is lehetséges a hulladék hasznosítására, ha A. Kowalkowski és J. Sytak „Növekedési zavarok megakadályozása fenyőkultúrákban, fenyőkéreggel végzett trágyázás segítségével” című tanulmányát (COMMUNS. Inst. Forest. Fenn. 1983. 190—199 o.) átnézzük. E szerint a gyenge, humuszmentes termőhelyre telepített fenyő kultúrák feljavítására is fel lehet használni az erdei fenyő kérgét, ha felaprózzák és némi műtrágyával keverve kiszórják.

Lengyel kollégáink részben nyers kéregaprítékot, részben huzamos ideig halomban tárolt (elérlelt) és komposztta feldolgozott kéreghulladékot próbáltak ki ilyen célra. Hektáronként 200, 400 és 800 m³ mennyiséget szórtak ki, majd 20 cm mélyre ekével bedolgozták, másik részük a talaj felületén maradt. A kezelést 40 kg N, 50 kg P és 60 kg K ha-onkénti dózisu műtrágyával is kiegészítették. Később újabb nitrogéntrágyázást is végeztek. A kéregtrágya hatásosnak mutatkozott, 5 éves erdei fenyvesben a trágyázott parcellákban 30—40 cm magassági növedéktöbbletet kaptak, mint a trágyázatlan kontroll területen. Az elmondottakat hazai, gyenge termőképességű, humuszban szegény homoktalajainkon is kipróbálhatjuk, ezzel nemcsak a fenyőtelepítések jobb növekedését, hanem a hulladékhasznosítást is kedvezően oldjuk meg.

(Ref.: dr. Szodfridt I.)